

Alojz Ihan
SLIKE Z RAZSTAVE

1.

Zibajoči mož

Dobro, da nisem več mlad, je pomislil David Breznik.

Bilo je v trenutku, ko se je odločil vstopiti v stekleni vrtiljak velikanskih vrat hotela Plaza, pa ga je zunaj zadržal pozdrav ljubke svetlolaske: »Doktor Breznik! Dobro jutro! Rekli so mi, naj vas tukaj počakam za Moskvo.«

Dobro, da nisem več mlad, si je še enkrat mrmraje ponovil, kot bi se bal, da zgolj misel ni bila dovolj učinkovita za ohranjanje dostojanstvenega miru. So ženske, ki človeka osupnejo v trenutku, ker jih je igra narave sestavila iz čistih elementov ugodja. Njihova kombinacija dražljivega mesa, vabljevih ustnic in otroško odprtih, sijočih oči. Udari kot nevihta!

»Breznik,« je dostojanstveno pokimal, ko je svetlolaska v beli volneni oblekici s čipkastimi luknjicami na koži pri-skakljala k njemu.

»Jaz sem Svetlana in sem prevajalka za Moskvo.«

Stisnil je njeno ponujeno, drobno dlan, ki se je kar izgubila v njegovi šapi, ob členkih nemarno zarasli s šopi resastih kocin. Zaradi njih je Breznik naglo, še preden bi svetlolaski pogledal v oči, spustil njeno roko – ob misli na navade novih generacij moških, ki si brijejo in pulijo vse, kar je kosmatega. Zato njihove vrstnice doživijo šok, če na možaku starejše šole zagledajo naravno zaraščena

področja. Pod pazduho, na prsih, trebuhu, hrbtu. Vse to, kar je Breznika v obilni meri krasilo.

Takim ženskam seveda niti slučajno ne pride na misel, da bi se v njihovo zdepilirano kletko pod popkom smel priključvati kakšen starošolni kosmatinski ptič. Ne, ste znoreli! Ne pride v poštev. Še manj, da bi takega prvinsko razšopirjenega ptiča vzele v usta. To je za njih gnus in bruh in bi ves čas stokale, da jih nekaj zbada okoli jezika. Spakljivo pljuvale in histerično iskale dlakico v slini. Cel cirкус in zbogom veselje, kje je potem še kakšna uživancija!

Ampak tako so jih pač navadili požensčeni, zdepilirani vrstniki. Ki se naravno in sproščeno še usrati ne morejo, če jim pediker prej ne postrga zadnje dlakice med ritnicami. Zato je postalo Brezniku neugodno, ko je videl svoje dolge dlake na členkih. Sploh, ker so bile nekatere najdaljše med njimi celo izrazito sive. Tudi zanj je bilo to nekaj novega in šok v neprimernem trenutku. Zato je hitro, pravzaprav prehitro po stisku spustil prijem in umaknil roko, še preden bi si s Svetlano pogledala v oči, kot bi bilo primerno stari šoli.

»Greva v hotel, druga dva gospoda sta že na kavi pri recepciji. Kakšno naročim vam?«

Medtem je Svetlana stopila v vrtiljak hotelskih vrat. Pri tako velikih vratih bi bilo smešno, če se Breznik ne bi spravil za njo v isti predelek, pač pa bi počakal, da se krog ogromnih steklenih vrat odvrta za naslednjo četrtniko. Bilo bi res smešno in senilno. Tako zelo star Breznik vseeno ni bil, kakšno leto mu je še manjkalo do šestdesetletnice, točno številko bi brez preračunavanja tudi sam težko zanesljivo povedal. A vsekakor to niso leta, ko bi bilo sprejemljivo zastokati in se opravičiti glede kolen ali

hrbtenice. Počakati, da se ogromni stekleni vrtiljak odvrta za četrtinko. Zato je Breznik pogumno stopil tik za Svetlano, ne da bi počakal na stekleno steno. Ne da bi varno ogradil pogled na njeno lepo linijo hrbta, ki se je rvavkasto smejala med belimi kvačkanimi rožami tesno oprijete volnene oblekice.

»Espresso z mlekom. Hladnim, in z malo več mleka!« je v stekleni kletki nadaljeval zunaj začeti pogovor. Mimogrede je opazil veliko, črno tetovažo, ki se je razširjala z mladenikega ramena na njen hrbet.

Dobro, da nisem več mlad, je še tretjič zavzdihnil ob pogledu na ljubko, res osupljivo ljubko telo svetlolase Svetlane (Kako so njeni starši vedeli, da bo to ime tako primerno!). Ampak ravno ta Breznikov vzdih je bil tudi zadnje znamenje njegove šibkosti. Namreč, takoj po izdajalskem vzdihu je kot na povelje prenehal razneženo misliti na Svetlanino mladost, skoncentrirano v čvrstih, dražljivo nihajočih joških. Do živega mu ni več prišel niti tragičen občutek lastne starosti, skoncentriran v bolečih kolkih. Ki so se uprli sinhronemu in nekoliko togemu korakanju v steklenem vrtiljaku za Svetlanino zaobljeno ritko.

Ko je Breznik tretjič izrekel svoj stavek, je začela na videz preprosta misel čudežno delovati. Bila je preizkušena mantra, ki jo je Breznik uspešno uporabljal že vsaj pet let, odkar se je po propadlem zakonu na svoji drugi poroki odločil, da mora moški pri določenih letih znati držati tiča v hlačah, ko je to primerno. Človek brez discipline rine v pogubo. Breznik je to dobro vedel iz osebnih katastrof in tudi kot zdravnik, ko je prepričeval zamaščene, debelorite bolnike, naj si nehajo z mastnimi klobasami

lastnoročno mašiti žile. Po navadi ni pomagalo – vse do neizbežnega infarkta.

Sla, ki vodi telesne gone, potrebuje disciplino. Disciplina pa ni nič drugega kot natančno določen koledar opravil, ki jih mora postoriti človek, da ohrani svoj obraz. Prepušljanje telesu, da improvizira mimo discipline, vodi v kaos. Enako žalostno se konča popušljanje človeškemu duhu.

Kaj pa je duh drugega kot poslušen hlapec, ki si na namig tega ali onega gospodarja izmisli opravičilo. Za vsako, še tako umazano dejanje. Vse človeške svinjarije so nastale potem, ko jih je človeški duh blagoslovil in odobril. Umetil v službo logike in smisla. Po navadi celo kakšnega čudovitega boga. Vse morije, izkoriščanja, uničevanja. Vse si je izmislil in blagoslovil prav hvaljeni človeški duh. Kako naj potem temu zmenetu prepustimo, da nas vodi kakor ve in zna? Fej! Nikakor, duh je še manj zanesljiv od telesa, ki ima vsaj svoje naravne meje vzdržljivosti in moči. Preko teh ne gre več, ker se pač pojavi rešilna bolezen – in pika.

Duh pa je brez teže in fizike. Zato je zmožen brezmejnih neumnosti, s katerimi je imel tudi Breznik nekaj posebno grenkih izkušenj. Duh zaljubljenosti ga je na primer med prvim zakonom stal čednega mestnega stanovanja. Velikodušno ga je kupil svoji rosno mladi ljubezni, ki je po nekaj mesecih vselila nekega grobijanskega moškega. O povračilu za stanovanje ni hotela niti slišati. Sploh, ker je sam spretno izbrisal kakršenkoli dokaz o svojem vložku, da bi se izognil težavam z ženo.

Tudi duh podjetnosti Brezniku ni prinesel drugega kot neprijetno grob sestanek v sobi direktorja bolnišnice. Z obtožbo, da svoje srčne bolnike zdravi z novimi in dragimi zdravili samo zato, ker mu farmacevtska tovarna plačuje razkošna kongresna potovanja z dnevnicami in honorarji. Da bi se izognili šušljanju po bolnišnici in širjenju afere

med novinarje in tožilce, se je sestanek končal s spravljivim sporazumom. Breznik je neopazno odšel z mesta šefa v majhno zasebno ambulanto. Minister, ki je bil seznanjen z zadevo in tudi ni želel medijskega kravala, pa mu je napisal primerno državno koncesijo – da bi ambulanta solidno preživela njega in medicinsko sestro Darinko, v tistem času njegovo ljubico.

Sploh to zadnje je bila kaplja čez rob. Ko je iz direktorjevih besed razbral, da ta dobro ve prav vse o njem, o njegovi ženi in o Darinki. O njegovem novem avtomobilu. Celó o neslavnem stanovanju, ki ga je kupil za prejšnjo ljubico. Ta osupljiva direktorjeva informiranost je Breznika dokončno prepričala, da je treba čim prej privoliti v dostojen umik v zasebno prakso. Pri tako organizirani obveščevalni službi, kot jo je okoli njega očitno spletel direktor, zagotovo ni šlo samo za njegove farmacevtske dogovore in pogodbe o novih zdravilih, ampak za neko večjo, njemu neznano zgodbo. V kateri je bilo najbrž že vnaprej določeno, da bo Breznik odletel s šefovskega mesta na oddelku, da bi naredil prostor za nekoga drugega.

Toliko je bil Breznik že izkušen v bolnišničnih spletkarijah, da ni verjel v konflikt zaradi take malenkosti, kot je bil njegov projekt z novim zdravilom proti popuščanju srca! Direktor bolnišnice zgolj zaradi neke take malenkostne in neškodljive pogodbe gotovo ne bi zganjal vojne proti njemu. Navsezadnje je bilo v bolnišnici veliko hujše samovolje. Na primer samovolja kirurga na sosednjem oddelku, ki je k operaciji v državni bolnišnici striktno pripustil le paciente, ki so prej prišli k njemu v zasebno ambulanto in plačali 300 evrov za enominutni pregled. V primerjavi z njim je bil Breznik s svojimi skromnimi honorarji za farmacevtski projekt pravi angelček!

Enako v primerjavi z bolnišnično farmacevtko, ki je vsa zdravila za bolnišnico kupovala izključno preko posredniškega podjetja svojega moža. Zato je imel gospod milijonske dobičke. Ni treba poudarjati, da je bila gospa farmacevtka v poslovnih pogajanjih za ceno zdravil zelo velikodušna in je mož od nje dobil veliko finančnega manevrskega prostora. Sploh, če so pogajanja potekala v prijaznem vzdušju domače jedilnice ali spalnice ali ogromne počitniške rezidence z lastnim pristaniščem za barko v prelepi Dalmaciji.

Če bi hotel direktor Brezniku resno očitati etični prekršek, bi moral tudi veliko prej poklicati šefa plastike, ki je med dežurstvom v državni bolnišnici kot nor operiral joške in obrazne gube premožnih Italijank. Za svoj lastni žep. Zaradi njegove požrtnosti je krožilo nič koliko zgodb o raztrganih rokah ponesrečenih tovarniških delavcev ali kmetov ali obrtnikov, ki jih je kirurg na hitro pogledal in razglasil za neprimerne za mukotržno žilno operacijo. Čeprav bi jim s šivanjem žil rešil prste. Seveda pa bi moral odpovedati operacijo kakšne zgubane in povešene Italijanke, ki je v čakalnici božala svojega španjelčka. Italijanka bi užaljeno razglasila svojim enako ponošenim in povešenim prijateljicam, da se ne splača iti k takemu nezanesljivemu kirurgu, ki se ne drži dogovorov. Zato so potem asistenti ubogim tovarniškim delavcem z raztrganimi dlanmi samo naravnali kosti in rezali mrtvino. Vmes pa se pridušali, da je presoja gospoda primarija vedno bolj pod vplivom tega, koliko dela ima v operacijski sobi s svojimi Italijankami.

Ta zgodbe, ki so jih po bolnišnici ogorčeno širili kirurgovi asistenti, so bile včasih zares žalostne. Gotovo je kakšna prišla na ušesa tudi direktorju bolnišnice, in bi moral ta veliko prej kot Breznika poklicati k sebi in odpustiti tega kirurga, če bi šlo zares za etična pravila. Ampak Bre-

zniku je bilo jasno, da pri taki obveščevalni organizaciji, ki se je očitno usmerila vanj, ni šlo zanj osebno. V ozadju so se odvijale večje igre, ki jih nikoli ne bo odkril. Zato je bilo najbolj pametno, da se s čim manjšimi izgubami tiho umakne v mir zasebne kardiološke ambulante. Pusti velike fante, da po svoje kupčkajo in se koljejo v državni bolnišnici, ki ljudem pač diši zaradi ogromnih denarjev, ki se pretakajo okoli zdravil, materialov, medicinskih aparatov, preiskav, servisiranj pa vse tja do toaletnega papirja.

Državna bolnišnica je pač vabljava zverina, ker nikoli ne more zares propasti. Minister ji vedno pokrije izgube z izgovorom, da se medicina draži, predvsem tista vrhunska, ki jo po definiciji in nenapisanih pravilih izvajajo zgolj v državni bolnišnici. Zato njenim zdravnikom, ki so po nenapisanih pravilih največji strokovnjaki v državi, saj so državni, ni treba tako pikolovsko gledati pod prste. In ker jim ni treba paziti niti na cene, lahko bolnišnica velikodušno plačuje vsem mogočim prodajalcem. To so vedeli vsi, in zato je za podjetne duhove vsaka malenkost v državni bolnišnici lahko ogromen posel. Ker je takih malenkosti na tisoče, nihče od birokratov, ki delijo denar, ne zmore imeti pregleda nad tem. Kaj pa vedo, katera od stotih vrst igel za šivanje ran je upravičeno dražja, kaj pa je samo kirurgova kaprica. Ali še kaj manj lepega kot le kaprica. Ampak kako naj se birokrat znajde pri stotinah kirurških igel, saj še lastne žene ne bi znal zašiti z njenimi iglami za gumbe, pa če bi bila do vratu v korupciji.

Zato je za nekatere poslovne gospode zelo pomembno, kdo je šef tega ali onega oddelka. Če oddelek državne bolnišnice zamenja eno zdravilo z drugim, gredo stotisočaki ali milijoni nenadoma na drug naslov. Če stane žilna opora ali srčni spodbujevalnik tisočaka ali pet tisočakov, je to za državno bolnišnico skoraj vseeno. Za prodajalca pa

nastane vsaj tako pomembna razlika, kot je razlika med jahto in lesenim ribiškim čolnom. Zato je tako nujno, da so šefi oddelkov pravi fantje iz pravih združb.

Breznik je med razgovorom pri direktorju hitro ugotovil, da on očitno ni bil pravi. Zato bi bil umik v zasebni mir, dokler je bil še čas, najpametnejša poteza. Dokler ne bi eden od tistih, ki nekje z vrha vlečejo niti, nasršil obrvi in usmeril prsta. Ker potem pa niti umik v lastni mir ne bi bil več opcija. Slejkoprej bi od nekod priletelo. Z inšpekcijskim pregledom in sumom nevestno urejene dokumentacije, ki ji sledi nova inšpekcija. Ali z opravlljivo govorico, ki jo slučajno ujame kak novinar in naredi zgodbo v opravljivem časopisu.

Navaden človek se iz zank, ki sledijo uperjenemu prstu iz neke skrivnostne jadranske vile ali jahte, pač ne more več izmotati živ in zdrav in pri pameti. Zato je bolje odstopiti vnaprej in brez spraševanj, kje si ga polomil, da nisi več primeren za šefa oddelka. Nesmiselno se je pozno v noč premetavati po blazini in mozgati, kdaj si mogoče prehitro zamahnil z roko ob kakšnem nedolžnem predlogu za zamenjavo posrednika za zdravila ali inštrumente. Kdaj mogoče nisi vzel resno, ko je bilo treba komu preskrbeti takojšen pregled ali magnetno slikanje. Ali nadstandardno bolniško sobo.

Šefovske zanke v državni bolnišnici so pač zapletene in kompleksne. Prav lahko, da sploh ni šlo za nekakšno napako ali zamero. Breznik se tistim, ki so načrtovali posle na njegovem oddelku, morda preprosto ni zdel primeren sogovornik. Lahko iz povsem banalnega razloga, ker zaradi preskromnega družabnega življenja nekomu ni deloval dovolj dostopen ali pa se nekomu zaradi kakšnega drugega navideznega razloga ni zdelo verjetno, da bi postal primeren del njihovih poslovnih mrež. Zato se je skrivnostni

možak nekje iz ozadja pač brez nadaljnjih poizvedovanj odločili narediti zamenjavo. Iz čiste preventive. Čeprav sploh ni rečeno, da se Breznik ne bi prav lepo in z veseljem vključil v veselo družbo poslovnih gospodov, ki želijo s prodajanjem zdravil in opreme bolnišnicam delati dober posel. Če bi ga odkrito vprašali, bi bil verjetno naklonjen temu, da se vse skupaj uredi tako, da bodo vsi zadovoljni. Saj so državne bolnišnice navsezadnje narejene tako, da ne morejo propasti, ker na koncu vse poplača država. Zato poslovneži, ki bolnišnicam prodajajo opremo in zdravila, nikomur posebej ne škodijo, če vse skupaj prodajo nekoliko dražje.

Na ta način le prisilijo stiskaško državo, da nekoliko bolj razveže svoj mošnjiček. Tako imajo vsi več denarja za svoje načrte in projekte in znanstvene kongrese in potovanja in kakšen priboljšek. Zato Breznik, iskreno rečeno, ne bi bil izrazito proti pametnim skupinskim dogovorom, ki bi koristili vsem. Dialog mu ni bil tuj, v študentskih letih je podpiral pacifizem in življenje v komunah, čeprav zaradi študija medicine ni imel časa za tovrstno prakso. Vseeno pa je z leti postal dovolj izkušen za spoznanje, da človek ne more kaj bistvenega storiti, če dela sam. Danes ima učinke le timsko delo, ker posameznik s svojo malo zalogo volje in energije in časa slejkoprej obupa. Sploh ker je vsako jesen treba preskrbeti kurjavo in odpeljati avto k mehaniku, da ne ostaneš na cesti. Opraviti pri zobozdravnikih in šolskih sestankih za otroke in še in še. Posamezniku zato hitro, veliko prehitro že zaradi njega samega zmanjka energije za kakšen trajen presežek.

Ob tem pa mora posameznik še dodatno premagovati ovire, kakršne človeku postavljajo vsi, ki so alergični na ljudi, ki bi radi sami nekaj naredili. Človek, ki ni vklopljen v organizirano družbo, vedno dela z gago. To je splošno

mišljenje. Zato od njega nenehno zahtevajo potrdila, da ne dela nič nepoštenega in da ne bo s svojim delom sprožil kakšne govornice in nezadovoljstva sosedov in sodelavcev ali kako drugače motil ustaljenega družbenega miru.

Medtem ko pa nikogar ne motijo kretenezmi, ki jih dela še tako bizarna skupina. Da je le v ozadju nek državni žig. Potem lahko tako društvo mirno razglaša, da bo čez tri dni padla luna z neba. Posameznika bi poslali v norišnico, za skupino pa je to v redu, ker smo tolerantni in demokratični in vemo, da v skupinah ljudje pazijo drug na drugega. Pri dovolj veliki skupini pa je bila tako ali tako že od nekdaj navada, da je znotraj skrit kakšen dobronameren obveščevalec, ki bi takoj poročal višjim instancam, če bi bilo kaj narobe. Zato ima delovanje skupin veliko družbeno podporo in se nam zdijo zaupanja vredne, ne glede na njihovo početje. Posameznik pa, žalibog, lahko v glavi nenadzorovano skriva nešteto nepredvidljivih nevarnosti.

Zato je treba posameznike preventivno in strogo nadzirati. Če posameznik opozori, da bolnišnica brez potrebe kupuje nove aparature, je to nedopustno nazadnjaštvo in obstrukcija razvoja. In če trdi, da šef ne bi smel v imenu državne bolnišnice dobiti farmacevtskega denarja, potem pa ga potrošiti kot zasebna firma, je to žalitev bolnišnice in njenega vodstva. Tak človek je seveda oplel, ker kdo pa misli, da je, da si upa s svojo malenkostjo postavljati se proti tankerju, ki se imenuje državna bolnišnica! Ukrepi proti taki samovolji so nujni in vedno uspešni. Človeku lahko zmeraj pošljejo kakšen papir s prepovedjo tega ali onega, potem pa naj se mali človeček izvoli razburjati in uradno pritoževati, kolikor ga volja. Seveda mali človeček s svojo šibko in nestanovitno voljo in pozornostjo in energijo pač ne more zdržati počasnih, dolgoletnih in komaj opaznih premikov, ki ga zdrobijo kot tanker ribiško

barko. Zato vsak posameznik obupa, tankerji pa gredo v isti smeri naprej.

Sploh to velja za malo podalpsko državo, kjer šteje le mnenje kolektiva, posameznik pa mora paziti, da od skupinskega mnenja ne odstopa. Ker kam bi pa prišli, če bi v snežnem zometu vsak kopal svojo pot v svojo smer. Zato bi bil Breznik kot pripadnik svojega narodnega plemena prav vesel, če bi ga kdo od poslovnežev hotel vključiti v kakšno podjetno združbo. Z veseljem bi sodeloval pri pogumnih načrtih. Ampak problem takih podjetnih združb je, da ne delujejo prek javnih razpisov. Ne moreš kar napisati prošnje, da bi se včlanil v klub, kajti formalno kluba nikoli ni, čeprav se ve, kdo je zraven.

Ravno v tem je demonična moč izbranih družb, da ni mogoče priti do njih, ker le one same presodijo, kdo je primeren, da se jim pridruži. Breznik to očitno ni bil, čeprav se je zavedal slabosti in neprimernosti tega, da se kot šef pomembnega oddelka na večerjah, teniških tekmah in na golf igriščih ni povezoval s pomembnimi gospodi. Iskreno rečeno, ni imel niti ideje, kako bi začel z nekim pametnim povezovanjem. Brez katerega pa ni mogoče uspeti v državi, kjer posle in pomembne službe dobivajo le stari in dobri prijatelji nekih starih in preverjenih prijateljev. Zgolj na besedo ali šolska spričevala in diplome in doktorate in druge napisane dokumente nihče nikomur ne zaupa v deželi, v kateri je vsak papir mogoče kupiti. Pa še iz tradicije se ve, da so ljudje svoje sosede in sokrajane v zgodovini neprestano izdajali tujim gospodarjem, da bi se jih na poceni način znebili in prevzeli njihov košček zemlje. Pozneje pod komunistično oblastjo pa so ljudje v iskanju koristi drug drugega ovajali političnim komisarjem in zloglasni tajni službi Udbi.

Zato v deželi še danes nihče ne zaupa človeku, ki ni njegov tesen sorodnik ali preverjen znanec. Niti tisti, ki nikoli niso bili v Udbi, tisti iz Udbe pa seveda še manj, ker poznajo stvari od blizu. Zato se šefom v službo ne zdi varno vzeti neznanega človeka, ne glede na njegovo izobrazbo ali reference. Ravno taki izobraženci, svetovljani, umetniki in novinarji so bili nekoč najhujši ovaduhi Udbe. Po na videz nedolžnih intelektualnih, literarnih in filozofskih pogovorih v nedolžnih umetniških gostilnah so ljudi ovajali in pošiljali na zaslivanja in v zapore. To se je med ljudstvom razvedelo in utrdilo se je prepričanje, da je treba pred neznaneci, sploh prepametnimi, držati gobec. Zato še zdaj vsi gledajo le na to, da v družbo ali v službo ali v skupni projekt ali posel vzamejo le dobro preverjene znance. Prijatelje ali sorodnike, ki jih zanesljivo ne bodo šli na vrat na nos ovajat, če se bo v podjetju primerila kakšna nerodnost z davki ali s posli, ki večkrat hodijo po robu zakona. Da pa ima birokracija taka pravila, da v tej deželi ne moreš preživeti, če ubogaš zakone, se ve.

Vse to je razumel tudi Breznik, ko je postal šef oddelka. Ker se je že od mladosti držal bolj zase, tudi ob svoji promociji na mesto šefa ni imel prave predstave, kako priti do zbirke pomembnih prijateljev, ki bi mu zaradi nenadnega in nepredvidenega šefovskega položaja (po sili razmer, ker je prejšnji šef storil samomor, drugega specialista in profesorja pa ni bilo) zagotavljala, da bo tudi v perspektivi ostal na tako pomembnem mestu.

Breznik se je vsekakor že od prvega dne šefovanja zavedal, da si mora za obstanek na funkciji pridobiti krog vplivnih znancev. Samo da ni točno vedel, kako se to naredi. Nekoč, v starem režimu, je bila vsaj komunistična partija. Človek brez prave ideje se je lahko preračunljivo pridružil vsaj tej in potem na proslavah mahal z največjo

zastavo in glasno kričal, da so ga opazili. Danes, v kaotični demokraciji, pa ni več pravila, kako priti v izbrane kroge. Saj menda ne prideš do njih s tem, da se postaviš nekam za šank in čakaš, da nekdo pride mimo in se začneta pogovarjati.

Na ta način Breznik še ženske ni uspel dobiti v obdobju, ko bi mu to prišlo prav in so to delali vsi igralci v filmih. Brezniku pa v praksi niti enkrat od mnogih poskusov ni uspelo dobiti nikogar razen zateženih pijancev. Torej je bilo še manj verjetno, da bo na ta način prišel do koristnih in vplivnih poslovnih povezav. Zato je po tej plati prav zavidal tistim, ki so se z vezami in poznanstvi tako rekoč rodili. Na primer zagrizeni katoliki, ki so jih starši že od malega pošiljali v vse stopnje verskih srečanj in vzgojnih tečajev. Potem so se v vsaki večji družbi nagonsko našli in se začeli pogovarjati o skupnih romanjih in skavtih in praznikih. Z večanjem medsebojne intimnosti in zaupanja so omenili tudi zločine komunistov v povojnih pobjah domobrancev in njihovih družin. Na koncu so se seveda našli v skupnih projektih, zaradi katerih je bilo mogoče človeku priti iz svoje osamelosti v vplivne kroge, kjer se je vedelo, koga kam postaviti in zakaj.

Enako je Breznik po svoje zavidal tudi komunistom. Tudi njih so starši takoj vključevali v neke pionirske, taborniške, mladinske in vsemogoče partizanske organizacije. Tam so ob pivu peli o mladih partizankah in si kimali, ko je beseda nanesla na posle in upravne odbore in ljudi na občinah in univerzi in zbornicah in ministrstvih. Vsem je bilo jasno, da se lahko zanesejo drug na drugega, če so pa skupaj peli o mladih partizankah.

Tu Breznik ni imel sreče. Bil je sicer razgledan in pаметen zdravnik, ampak vseeno zgolj nepovezan posameznik. To je bilo v Sloveniji slabše od kateregakoli povezanega

idiota, ki se je rodil v neko družčino, vseeno katero. Komunistično ali klerikalno, tako in tako ne gre za vsebino, temveč za koristi, ki jih imajo ljudje od povezav. Teh pa Breznik ni imel. Zato je po svoje zavidal celo Židom in Albancem, pa Muslimanom in vsem podobnim, ki so že od rojstva ožigosani z neko čudaško vzgojo. Zaradi nje se morajo nujno trdno povezati med sabo, saj z drugimi, normalnimi ljudmi niti ne morejo živeti. Tako čudni in neprilagojeni se tako ali tako ne morejo vklopiti v neko normalno povprečje in se kot posamezniki pomešati med čredo, ker jih čreda izvrže zaradi drugačnosti. Zato jih njihova posebnost tako rekoč prisili v medsebojno povezovanje in organizirano skupinsko vztrajanje, saj jim kaj drugega ne preostane. Kar se potem kmalu izkaže kot velika prednost. Medtem ko se normalneži porazgubijo v neorganizirano čredo drugih normalnežev, ki nima jasne volje, se morajo Židje ali Albanci ali Muslimani ravno zaradi posebne neprilagojenosti povezovati drug z drugim v urejene, organizirane ekipe. Breznik je mnogokrat videl, kakšne čudeže delajo formacije, ki v čredi slepih, v tla zazrtih goved organizirajo svojo četo. Ki ve, kam je namenjena. In ve, zakaj mora držati skupaj.

Ker Breznik ni bil niti žid, niti komunist, niti kristjan, niti gej, ni imel prave ideje o tem, kako in s kom bi se povezoval. Riniti se med prostozidarje ali lionse ali malteške viteze in podobne združbe pa nekako ni mogel, ker so mu bili tisti obredi s sabljami in svečami smešni. Ob njih ne bi mogel ostati resen, in tudi denarja ni imel za vse tiste meče in viteške obleke in prireditve. Po drugi strani pa ni bilo časa, da bi se začel udinjati kakšni novodobni politični stranki. Tam se gnete toliko primitivcev, da novinca čaka veliko let neskončnega zapravljanja časa. Vsak novinec se hoče izkazati za čim bolj gorečega in privrženega

člana, zato tekma v takem klečeplazenju zahteva posebne talente. In človek rabi ogromno časa in mu ne sme biti žal brezplodnih debat in šikaniranj med člani o tem, kdo je bolj zvest in bolj lojalen svojim voditeljem. Ne, Breznik je imel svoj poklic in politične stranke niso bile zanj. Zato je pač ostal nepovezan in se potihoma zavedal, da ga bo to nekoč udarilo po glavi.

Zato ga nekako ni presenetilo, da ga je direktor poklical k sebi in mu svetoval, naj se umakne. Saj se je zavedal svojega šibkega položaja, v katerem mu ne bo nihče pomagal in se zanj zavzel, ker je bil povsem sam. Ni bil katolik, ne komunist, ne homoseksualec, ne prostozidar, ne strankarski fanatik. Le samotar v čredi, eden od tisočih goved, ki strmijo v tla in nemočno umaknejo rit ali se stisnejo v kot, kadar mimo privihra organizirana bikovska formacija in zasede njihov prostor. Kaj pa naj stori uboga žival!

Zato se je Breznik takoj po pogovoru z direktorjem strinjal in potrdil, da se je pripravljen umakniti. Kar se je potem tudi zgodilo, dokler je bil še čas, da si je na tihem opremil majhno, prijazno privatno ambulanto. V njej je zaposlil Darinko, medicinsko sestro, ki je takrat že postala njegova žena, in začel živeti prijetno družinsko življenje, kot ga nikoli prej ni poznal. Redni zajtrki in popoldanska kosila. Redni sprehodi in tek na stadionu. Reden sobotni seks in občasno tudi torkov, kadar je bil v formi.

Na koncu je moral priznati, da se mu je tako sistematično zakonsko življenje obrestovalo. Nikoli prej ni čutil sebi tako spokojnega miru. Nikoli ni zvečer tako lahko spal. Vse to pa zahvaljujoč spoznanju o nujnosti discipline. Le denarja bi bilo lahko nekoliko več, ambulanta ni bila ravno zlata jama. Breznik pač potem, ko ga je oskubila ljubica in zatem v ločitvenem postopku še bivša žena, ni imel ravno zalog, iz katerih bi lahko kadarkoli plačal

letno nabavo kurilnega olja za svojo ambulanto, najeto v mestu. In za malo hišico, ki jo je kupil na deželi.

* * *

Breznik je torej v tistem veličastnem hotelskem vrtiljaku, ko je stopal za Svetlanino osupljivo postavo, sklenil ostati trden v prepričanju, da mora pravi moški živeti z disciplino in jo vgraditi v svoj urnik, da v vsakem trenutku ve, kaj in koliko je prav. Brez discipline lahko živijo živali, ki jim narava vse potrebno za življenje sporoči s prižiganjem hormonov in živčnih refleksov. Ljudje pa smo raztrgana bitja, ki le na videz živimo kot posamezniki. Resnično bitje, ki živi, pa nismo posamezniki, ampak naše pleme. Brez njega nas ni. Brez preživetja plemena ne bi bilo naših staršev niti naših otrok. Smo celice, te pa last kolektiva, ki mu hočeš nočeš služimo z glavo in telesom – in to sploh ni vprašanje naše volje, ker ni izbir. Ker je tudi vse to, kar mislimo, misel našega plemena, vse do zadnjega drobca, ki je namenjen urejanju naših osebnih potreb in osebni higieni. Nič ni naše, vse je volja našega plemena, da se ohrani pri življenju.

Seveda pa se neumnim ljudem brez discipline zdi, da je vse, kar so njihove misli, njihova osebna zadeva, a to je isto, kot bi si človek lastil zrak, ker je v njegovih pljučih. Tako kot se neumnim moškimi brez discipline zdi, da so jajca, ki jim bingljajo med nogami, njihova osebna last. Čeprav tudi moška jajca pripadajo plemenu, se ve, da so jajca plemenski organ za bojne pohode in akcije in borbo za preživetje. Samo majhen del moških jajc je namenjen naskakovanju samic, in še to zgolj zato, da se pleme ohrani in živi skozi čas. Zato le zares neumen moški misli, da so jajca njegova last in lahko počne z njimi, kar hoče. V re-

snici noben moški, ki začuti nabrekanje jajc, ne more sam zase vedeti, ali se dvigajo, ker pleme potrebuje oplojevanje samic, ali se dvigajo zaradi nujne skupinske akcije, ker je v zraku vojna in bojni pohod ali kaj podobnega. Občutki so v obeh primerih enaki, in pravi moški si v takem trenutku ne začne s širokimi usti drkati jajc, temveč se začne ozirati naokrog, da bi razumel, kaj je v tistem trenutku najbolj prav. In odgovora mu ne dajo občutki iz jajc, ampak samo disciplina, ki pove, kaj je v tistem trenutku njegova vloga.

Ker če se moški ob rajcu usmeri samo v seks, je to destrukcija. In če svoja jajca usmeri samo v družbene bitke in lastni vzpon, je to še večja destrukcija. Tukaj so občutki brez moči, pomaga le disciplina, da barka ne glede na viharje potuje v določeno smer in proti določenemu cilju. Tako je razmišljal Breznik, ko je gledal Svetlano. Zaradi svojega klenega razmišljanja je postajal čedalje bolj gospodar situacije. Kmalu je povsem jasno spregledal, kako neprimerno bi se bilo zaradi banalnih ženskih oblin spustiti v vzdihujočo nemoč in občutek zavrženega, invalidnega psa. Ki še takrat, ko mu mesar slučajno vrže zalogaj, ne more prišepati do njega; no, v tem primeru je bila namesto zalogaja mišljena seveda ljubka Svetlana.

David Breznik je torej zaradi svoje bogate zgodovine in nerodnih napak čudovito hitro prepoznal, kam vodi vse skupaj. Zato je ob Svetlani izkušeno, kot star maček, zavzel modro držo starca, ki je že vse doživel in ga nič ne preseneča. Zato ni postal vznemirjen in živčen ob Svetlaninih joških, temveč prav obratno. Bil je izredno zadovoljen in celo vzvišeno ponosen, da ne potrebuje njihovega mečkanja za svoj duševni mir. Ker je v življenju pač doživel dovolj. Ugled in modrost in izkušnje, zaradi katerih ne bo brezglavo nasedel oblinam Svetlaninega telesa kot kakšen neizkušen mladenič. Ki bi mu hormoni takoj zminirali in

poteptali duha in razsodnost in ponos, da bi se začel kot mehanična igračka na pritisk gumba plaziti okoli Svetlaninih nog in bokov. In bi kot stekel pes cele noči koval načrte in strategije, kako v dlani dobiti tiste kepe maščobnih žlez, da bi jih stiskal in sesal, pa čeprav vse drugo propade.

Ob teh pozitivnih mislih je postal Breznik zares vesel in ponosen, da ni več mlad in nagnjen k boleči in uničujoči norosti, ampak lahko zaradi svojih izkušenj in dosežkov povsem trezno in hladno pogleda Svetlanino telo. Vesel, da ima lepo, urejeno življenje in svojo ženo Darinko. Po-deželsko hišico, o kateri lahko večina ljudi samo sanja. Breznik se je zares razveselil svoje sposobnosti, da se je kot izkušen letalec v hipu dvignil nad pritlehne čute in vsiljive misli in spregledal svet v celoti. In v tem svetu Svetlana, ki jo je videl komaj nekaj sekund, seveda ni mogla igrati kakšne omembe vredne vloge. Navsezadnje je bila le zanimiv skupek mesovja in oblik, ki moškimi vzbudijo določene programirane reflekse, da manj izkušeni med njimi izgubijo glavo. Od tega trenutka je David Breznik ob pogledu na vse to, kar je ponujal pogled na Svetlano, pomirjeno vedel, da se ga njena kipeča ženstvenost ne tiče. Lahko si jo je ogledoval, kot si človek ogleduje ferrarija na parkirišču. Z zanimanjem zaradi lepih linij, a po drugi strani brez trpeče želje, ki trga dušo mlajšim, nezrelim moškimi ob pogledu na take mladenke. Da o trganju, ki sledi vonju bližine njene kože in njenega parfuma na dolgem, vitkem vratu človek sploh ne govori.

»To je Miha Drozg,« mu je Svetlana v hotelskem lobiju predstavila prvega od bodočih sopotnikov. Breznik pa je iz naglasa njenih besed postal skoraj prepričan, da je Svetlana Rusinja, ki zna slovensko. In ne obratno.